

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6Co/533/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4414210102
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 11. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marta Polyaková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2015:4414210102.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Marty Polyákovej a sudkýň JUDr. Dagmar Podhorcovej a JUDr. Ingrid Doležajovej, v právnej veci navrhovateľky: U. H., nar. XX. XX. XXXX, bytom H. XX, zastúpená B. H., nar. XX. XX. XXXX, bytom H. XX, proti odporcovi: B. H., nar. XX. XX. XXXX, bytom H. XX, zastúpený: KATONA - Advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom Nové Zámky, M. Matunáka 11, IČO: 47 237 074, za ktorú koná JUDr. Ing. Gabriel Katona, PhD., LL.M., o určenie, že navrhovateľka je podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľnosti, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 22. 06. 2015 č. k. 9C/126/2014-82 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e .**

Odporcovi náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol návrh navrhovateľky, ktorým sa domáhala určenia, že je podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. H., okres T. F., ktoré sú v katastri nehnuteľností zapísané na LV č. XX ako pozemky - parcely registra „C“ evidované na katastrálnej mape ako parc. č. 1301/2 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 439 m², parc. č. 1301/3 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 346 m², parc. č. 1303 - záhrady o výmere 1012 m², parc. č. 1301/3 - dom so súp. č. XX vo veľkosti spoluvlastníckeho podielu v 1-ici k celku. Navrhovateľku zaviazal zaplatiť na účet právneho zástupcu odporcu náhradu trov konania v sume 576,42 eura do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že dňa 24. 08. 2011 navrhovateľka ako daryňa obdarovala odporcu a predmetom darovacej zmluvy boli vyššie uvedené nehnuteľnosti. Navrhovateľka žiadala určiť k týmto nehnuteľnostiam vlastnícke právo z dôvodu, že sa domáhala od odporcu vrátenia daru. Jednou zo základných podmienok úspešného uplatnenia návrhu o vrátenie daru je zaslanie výzvy na vrátenie daru spôsobom tak, aby sa o ňom obdarovaný dozvedel a aby mu takáto výzva bola doručená do vlastných rúk. Navrhovateľka ako daryňa nezaslala odporcovi ako obdarovanému žiadnu písomnú výzvu na vrátenie daru a žiadnym iným spôsobom nepreukázala, že by špecifikovala aj dôvody a príčiny, pre ktoré chce vrátiť dar. Ani samotný návrh nie je možné kvalifikovať ako výzvu na vrátenie daru, pretože v návrhu nešpecifikovala dôvody, pre ktoré žiada vrátenie daru, najmä dôvody, ktoré by boli v rozpore s dobrými mravmi. Navrhovateľka preto nepreukázala naliehavý právny záujem na určení, že je podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľností jednak preto, že nebola splnená podmienka doručenia výzvy na vrátenie daru odporcu a tiež z dôvodu, že neboli preukázané dôvody na vrátenie daru podľa § 630 OZ, lebo skutočnosť, že odporca sa s navrhovateľkou nestretáva a nestýka nie je dôvodom na vrátenie daru. Odporca nevyvinul žiadne také správanie voči navrhovateľke, ktoré by bolo v rozpore s dobrými mravmi. Naopak, samotná navrhovateľka potvrdila, že túto nehnuteľnosť chce darovať druhému vnukovi, a preto podala predmetný

návrh. Z výpovedí svedkov tiež bolo preukázané, že vzťah medzi odporcom a zástupcom navrhovateľky ako jeho otca nikdy nebol dobrý, avšak toto nemá nič spoločné s predmetom sporu, pretože nebolo preukázané, že by sa odporca správal k navrhovateľke v rozpore s dobrými mravmi, že by jej ublížil. Právo na vrátenie daru nezakladá každé negatívne správanie obdarovaného voči darcovi, právo na vrátenie daru nevzniká z prostej nevďačnosti obdarovaného ani pri menej významnom porušení dobrých mravov. Žiadnym spôsobom nebola preukázaná žiadna intenzita porušenia dobrých mravov zo strany odporcu, ktoré by bolo možné subsumovať pod ust. § 630 OZ. Z uvedených dôvodov súd návrh zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP a úspešnému odporcovi priznal náhradu trov konania, ktoré spočívali v odmene za právne zastúpenie.

Rozsudok súdu prvého stupňa napadla v zákonnej lehote odvolaním navrhovateľka, a žiadala zrušiť darovaciu zmluvu. Vo svojom odvolaní uviedla, že darovaciu zmluvu podpísala na Obecnom úrade v Y. R.. Myslela si, že bude kľud v rodine a že aj po rozvoze jej syna s nevestou sa budú o ňu riadne starať avšak odporca sa o ňu nestará, nenavštevuje ju a voči svojmu otcovi sa správa hrubo a drzo.

K odvolaniu sa vyjadril odporca, ktorý navrhol rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť. Navyiac uviedol, že navrhovateľkou podané odvolanie neobsahuje zákonom požadované náležitosti, neuvádza dôvody v zmysle § 205 ods. 2 OSP, pre ktoré rozsudok napáda odvolaním. Naopak, v odvolaní uvádza skutočnosti, ktoré sú v rozpore s jej výpoveďou a tieto sa nezakladajú na pravde. Z vykonaného dokazovania bolo jednoznačne preukázané, že voči navrhovateľke nikdy nekonal v rozpore s dobrými mravmi, nikdy ju fyzicky nenapadol, nikdy jej vulgárne nenadával, jeho vzťah s navrhovateľkou bol dobrý a narušil sa jedine preto, že bol nútený z nehnuteľnosti sa odsťahovať pre zlý vzťah s otcom, zástupcom navrhovateľky. Aj keď navrhovateľku prestal navštevovať, nikdy sa o ňu neprestal zaujímať a navrhovateľka ho nikdy nepožiadala o vrátenie daru. Záujem o vrátenie daru má práve zástupca navrhovateľky pre zlé vzťahy s ním. Je toho názoru, že neboli preukázané podmienky na vrátenie daru, a preto tento návrh nebol dôvodný.

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 OSP) po zistení, že odvolanie bolo podané účastníkom konania a v zákonom stanovenej lehote (§ 201, § 204 ods. 1 OSP) byť viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a konanie, ktoré mu predchádzalo bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky nie je dôvodné. Prvostupňový súd správne zistil skutkový stav a vec správne posúdil po právnej stránke, preto odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 219 OSP potvrdil.

Súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie na tom závere, že navrhovateľka nepreukázala naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva, pretože nebola splnená podmienka doručenia výzvy na vrátenie daru odporcovi a odporca nevyvinul voči nej žiadne také správanie, ktoré by bolo v rozpore s dobrými mravmi. S takýmto právnym posúdením v otázke naliehavého právneho záujmu sa odvolací súd nestotožňuje.

Odvolací súd poukazuje na to, že podľa § 80 OSP návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä: a/ o osobnom stave (o rozvoze a neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho), b/ o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva, c/ o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Žalobu o určení vlastníckeho práva podľa ustálenej súdnej praxe je potrebné považovať za určovaciu žalobu podľa § 80 písm. c/ OSP. Existencia naliehavého právneho záujmu je aj v prípade takejto žaloby zákonnou požiadavkou, ktorá musí byť splnená, inak nemožno žalobe o určení právneho vzťahu vyhovieť. Existenciu naliehavého právneho záujmu musí v konaní preukázať navrhovateľ, pričom naliehavý právny záujem musí existovať v čase, kedy bol rozsudok súdu vyhlásený (§ 154 ods. 1 OSP). Právny záujem navrhovateľa musí byť podľa požiadavky zákona naliehavý. Vo všeobecnosti platí, že naliehavý právny záujem je daný predovšetkým tam, kde by bez tohto určenia bolo právo žalobcu ohrozené, alebo kde by bez tohto určenia sa stalo právne postavenie žalobcu neistým. Žaloba o určení nie je spravidla opodstatnená tam, kde je možné žalovať na splnenie povinnosti (§ 80 písm. b/ OSP).

Naliehavý právny záujem navrhovateľa na požadovanom určení treba skúmať so zreteľom na cieľ, ktorý žalobca sleduje podaním žaloby a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia. Naliehavý právny

záujem súvisí s vyriešením otázky, či sa konkrétnou žalobou môže dosiahnuť odstránenie spornosti navrhovateľovho práva alebo neistoty v jeho právnom postavení. Pri posudzovaní naliehavého právneho záujmu na určení vlastníctva (§ 80 písm. c/ OSP) treba v danej situácii vychádzať zo skutočností, že odporca je zapísaný v katastri nehnuteľnosti ako spoluvlastník spornej nehnuteľnosti. V takomto prípade navrhovateľka má právny záujem na požadovanom určení, pretože rozhodnutie súdu v tejto otázke je aj podkladom pre uskutočnenie zmeny zápisu v katastri nehnuteľnosti. Preto odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že navrhovateľka má naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Súd prvého stupňa totiž posudzoval naliehavý právny záujem už s otázkou naplnenia hmotných predpokladov ust. § 630 OZ, čo nebolo správne. I napriek tomu, že dospel k odlišnému právnomu záveru ohľadne naliehavosti právneho záujmu na požadovanom určení, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil, pretože v ďalších častiach je vecne správny.

Podľa § 630 Občianskeho zákonníka, darca sa môže domáhať vrátenia daru, ak sa obdarovaný správa k nemu alebo členom jeho rodiny tak, že tým hrubo porušuje dobré mravy.

Výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných, a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 OZ).

Občiansky a iný právny predpis nedefinuje pojem dobré mravy. Napriek tomu je nimi možné rozumieť súhrn spoločenských, kultúrnych a mravných noriem, ktoré v historickom vývoji osvedčujú istú nemennosť, vystihujú podstatné historické tendencie, sú zdieľané rozhodujúcou časťou spoločnosti a majú povahu noriem základných. K naplneniu skutkovej podstaty pre vrátenie daru smeruje len také závadné konanie obdarovaného voči darcovi alebo členom jeho rodiny, ktoré z hľadiska svojho rozsahu a intenzity nevzbudzuje žiadne pochybnosti o jeho kolízii s dobrými mravmi. Predpokladom úspešného uplatnenia práva darcu taktiež nie je akékoľvek nevhodné správanie obdarovaného, ale také chovanie, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov. Obvykle ide o porušenie značnej intenzity alebo o porušovanie sústavné a to či fyzickým násilím, hrubými urážkami, neposkytnutím potrebnej pomoci a pod. Nie každé chovanie, ktoré nie je v súlade so spoločensky uznávanými pravidlami slušného chovania vo vzájomných vzťahoch medzi ľuďmi napĺňa znaky ust. § 630 OZ. Predpokladom aplikácie tohto ustanovenia je kvalifikované porušenie morálnych pravidiel konkrétnym chovaním obdarovaného, ktorého stupeň závažnosti je hodnotený podľa objektívnych kritérií a nie podľa subjektívneho názoru darcu.

K platnosti právneho úkonu darcu smerujúceho k vráteniu daru z hľadiska jeho určitosti je nevyhnutné, aby v ňom boli uvedené konkrétne skutočnosti, v ktorých darca vidí hrubé porušenie dobrých mravov voči nemu alebo členom jeho rodiny. V prípade, že právny úkon je obsiahnutý v žalobe, nastávajú účinky okamihom, kedy bola žaloba doručená obdarovanému. Občiansky zákonník nestanovuje žiadne náležitosti výzvy k vráteniu daru ani jej obsah. Výzvu na vrátenie daru je nutné posudzovať z hľadiska všeobecných náležitostí právneho úkonu ako prejavu vôle podľa ust. § 34 a nasl. OZ.

Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľka podala návrh na začatie konania na Okresný súd Nové Zámky 14. 05. 2014, v ktorom sa domáhala zrušenia darovacej zmluvy. Návrh doplnila podaním ústne do zápisnice na Okresnom súde Nové Zámky dňa 04. 06. 2014, v ktorom špecifikovala svoj žalobný petit tak, že žiadala určiť vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, vrátenia ktorých sa domáhala. V tomto doplnení aj podrobne uviedla, z akých dôvodov žiada určenie vlastníckeho práva a vrátenia daru, keď odporca sa má správať voči nej ako aj k jej synovi v rozpore s dobrými mravmi tým, že prerušil komunikáciu a prestal prejavovať úctu, vďaku, záujem a pomoc. Návrh spolu s doplnením návrhu bol odporcovi doručený dňa 30. 07. 2014, to znamená, že pokiaľ navrhovateľka neuplatnila predtým písomne u odporcu vrátenie daru, uvedeným dňom treba považovať túto výzvu navrhovateľky za splnenú.

Odvolací súd v tejto súvislosti považuje za potrebné uviesť, že účinky darovacej zmluvy sa platným odvolaním daru nerušia od začiatku (ex tunc), keďže nejde o zrušenie zmluvy v zmysle § 48 ods. 2 OZ, ale ex nunc, t. j. až od okamihu, keď prejav vôle darcu bol doručený do sféry vplyvu obdarovaného. Týmto momentom sa obnovuje vlastnícke právo darcu. Obdarovaný sa týmto momentom stáva neoprávneným držiteľom veci (§ 131 OZ). Ak darca uplatní svoje právo na vrátenie daru a sú naplnené zákonné podmienky pre vrátenie daru, zanikne právny vzťah z darovania priamo zo zákona a to dňom, kedy bola výzva doručená obdarovanému. Darca svojim jednostranným právnym úkonom musí odvolávať poskytnutý dar a následne, prípadne súčasne žiadať o vrátenie daru. Odôvodnenie odvolania daru má za následok zánik nadobudnutého vlastníckeho práva k daru. Obdarovaný je povinný vydať vec darcovi.

V prípade, ak je predmetom daru nehnuteľnosť a obdarovaný odmieta darcovi nehnuteľnosť dobrovoľne vydať a prepísať v katastri nehnuteľnosti, darca sa potom musí domáhať na súde žalobou o určenie vlastníckeho práva k daru podľa § 80 písm. c/ OSP, pretože až určovací výrok súdu je podkladom pre ďalší zápis vlastníckeho práva darcu k daru príslušnou správou do katastra nehnuteľnosti. Rozhodnutie súdu priamo nezakladá vznik vlastníckeho práva darcu, ale je len právnym titulom pre zápis vlastníckeho práva darcu do katastra nehnuteľností, ktorý sa vykoná záznamom podľa § 34 Katastrálneho zákona. V prípade uplatnenia takéhoto nároku súd rieši ako predbežnú otázku, či boli splnené podmienky pre vrátenie daru podľa § 630 OZ.

Súd prvého stupňa dospel k záveru, že z vykonaného dokazovania bolo jednoznačne preukázané, že neboli splnené podmienky pre vrátenie daru podľa § 630 OZ. Odvolací súd sa s takýmto právnym posúdením súdu prvého stupňa plne stotožňuje a ako na vecne správne už len ďalej odkazuje bez toho, aby opakoval výsledky vykonaného dokazovania (§ 219 ods. 2 OSP).

Odvolací súd navyše poznamenáva, že predpokladom úspešnej požiadavky na vrátenie daru je len také správanie obdarovaného, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno hodnotiť ako hrubé porušenie dobrých mravov. Pri posudzovaní konkrétneho správania sa treba vychádzať z toho, či ide o porušenie dosahujúce značnú intenzitu alebo ide o porušovanie sústavné, ktoré svojim trvaním, priebehom, váhou a pôsobením nadobudlo povahu hrubého porušenia. Toto negatívne správanie musí sa prejavovať objektívne, nepostačuje iba subjektívny pocit a úsudok darcu. Súd prvého stupňa v zmysle týchto zásad predmetnú vec posudzoval. Nezáujem odporcu spočívajúci v nenavštevovaní navrhovateľky je síce porušením zaužívaných pravidiel morálky, nedosahuje však zákonom požadovanú intenzitu. V konaní bolo jednoznačne preukázané, že obdarovaný navrhovateľku nikdy fyzicky nenapadol ani jej vulgárne nenadával, naopak jeho vzťah bol dobrý a narušil sa jedine tým, že odporca sa odsťahoval z nehnuteľnosti pre zlý vzťah so svojim otcom, ktorý však už bol aj v čase uzatvorenia darovacej zmluvy. V danom prípade nemožno hovoriť ani o neposkytnutí potrebnej pomoci navrhovateľke, pretože táto nie je na ňu zo strany obdarovaného odkázaná, keďže ako sama uviedla, starostlivosť jej zabezpečuje dcéra. Zlý vzťah odporcu so zástupcom navrhovateľky (jej synom) sa jej nepochybne dotýka, keďže má prirodzene záujem na kladných vzťahoch vo svojej rodine, avšak ani toto správanie nemožno kvalifikovať ako hrubé porušenie dobrých mravov, pretože takýto vzťah medzi odporcom a zástupcom navrhovateľky existoval ešte aj pred uzatvorením darovacej zmluvy a naopak, sám zástupca navrhovateľky k takému vzťahu aktívne prispieva. Zachovávanie dobrých mravov je vecou vzájomnej tolerancie účastníkov. Ťažko považovať správanie jedného účastníka k druhému účastníkovi v rozpore s dobrými mravmi, keď tento druhý účastník svojimi konaniami priamo spôsobil uvedený stav.

Z uvedených dôvodov preto odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 OSP potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 151 ods. 1 veta prvá OSP tak, že úspešnému odporcovi v odvolacom konaní nepriznal náhradu trov konania, nakoľko si náhradu trov konania neuplatnil.

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.